

Patvirtinta Latvijas Steigamojo susirinkimo
1922 m. vasario 15 d. jungtiniame posėdyje

Latvijos Respublikos

Konstitucija

(Satversme)

Latvijas Republikas Saeima 2014 metų birželio 19 d. atliko Latvijos Respublikos Konstitucijos pakeitimus – patvirtino naują Konstitucijos preambulės redakciją, kurioje iki tol buvęs įvadas (“Latvių tauta savo laisvai išrinktame Steigiamajame susirinkime nutarė priimti tokią valstybės Konstituciją“) pakeistas tokiu tekstu:

1918 metų lapkričio 18 dieną paskelbta nepriklausoma Latvijos valstybė sudaryta sujungus istorines latvių žemes atsižvelgiant į neginčijamą apsisprendimo teisę ir vykdant latvių tautos tvirtą valią bei siekiant šimtmečiams garantuoti latvių tautos, kalbos, kultūros egzistavimą ir raidą, užtikrinti Latvijos tautos ir kiekvieno jos nario laisvę ir kelti gerovę. Latvijos tauta iškovojo valstybingumą Laisvės kovose. Laisvai išrinktame Konstituciniame susirinkime ji įtvirtino valstybės santvarką ir priėmė Konstituciją. Latvijos tauta nepripažino okupacinių režimų, jiems priešinosi ir atgavo laisvę, 1990 metų gegužės 4 dieną atkūrė nepriklausomybę remiantis valstybingumo tęstinumo principu. Ji gerbia savo laisvės kovotojus, prisimena svetimų valdžių aukas, smerkia totalitarinius komunistų ir nacių režimus bei jų nusikaltimus. Latvija kaip demokratinė, teisinė, socialiai atsakinga ir nacionalinė valstybė pagrįsta pagarba žmogui ir jo laisvei, pripažįsta ir gina pagrindines žmogaus teises, gerbia tautines mažumas. Latvijos tauta saugo savo suverenumą, Latvijos valstybės nepriklausomybę, teritoriją, jos vientisumą ir demokratinę valstybės sanklodą. Latvijos identitetą kultūrinėje Europos erdvėje nuo seniausių laikų sudaro latvių ir lyvių tradicijos, latviška gyvensena, latvių kalba, bendražmogiškos ir krikščioniškos vertybės. Ištikimybė Latvijai, latvių kalba kaip vienintelė valstybinė kalba, laisvė, lygybė, solidarumas,

teisingumas, sąžiningumas, darbštumas ir šeima yra vieningos visuomenės pagrindas. Kiekvienas rūpinasi savimi, savo artimaisiais ir bendra visuomenės gerove, atsakingi už aplinkinius, ateities kartas, saugo aplinką ir gamtą. Latvija, suvokdama savo lygiavertiškumą tarptautinėje bendruomenėje, gina valstybės interesus ir skatina tvarią ir demokratinę vieningos Europos ir pasaulio raidą.

Dieve, laimink Latviją!

(2014-06-19 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2014-07-22)

Latvių tauta savo laisvai išrinktame Steigiamajame susirinkime nutarė priimti tokią valstybės Konstituciją:

I Skirsnis. Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Latvija yra nepriklausoma demokratinė respublika.

2 straipsnis

Latvijos valstybės suverenitetas priklauso Tautai.

3 straipsnis

Latvijos valstybės teritorija ribojama sienų, nustatytų tarptautinėmis sutartimis, susideda iš Vidžemės, Latgalos, Kuržemės ir Žiemgalos.

4 straipsnis

Latvių kalba – valstybinė kalba Latvijos Respublikoje.
Valstybės vėliava yra raudona su balta juosta.

(1998-10-15 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1998-11-06)

II Skirsnis. Parlamentas (Saeima)

5 straipsnis

Parlamentā sudaro šimtas Tautos atstovų.

6 straipsnis

Parlamentas renkamas visuotiniiais, lygiais, tiesioginiais rinkimais ir slaptu balsavimu, pagrįstais proporcingu atstovavimu.

7 straipsnis

Dalijant Latvijā ī atskiras rinkimū apygardas atsižvelgiama ī tai, kad atstovų, renkamų ī parlamentā, skaičius būtu proporcingas rinkėjų skaičiui kiekvienoje apygardoje.

8 straipsnis

Visi Latvijos piliečiai, turintys visas pilietybės teises ir kuriems rinkimū dieną yra sukakę 18 metų, turi teisę balsuoti.

(1994-01-27 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1994-02-26)

9 straipsnis

Kiekvienas Latvijos pilietis, turintis visas pilietybės teises ir kuris rinkimū dieną yra ne jaunesnis kaip 21 metų, gali būti renkamas parlamento nariu.

10 straipsnis

Parlamentas renkamas ketveriems metams.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

11 straipsnis

Rinkimai ī parlamentā rengiami pirmąjį spalio šeštadienį.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

12 straipsnis

Naujai išrinktas parlamentas ī pirmą posėdį renkasi pirmąjį lapkričio antradienį, tuo metu baigiasi anksčiau išrinkto parlamento narių įgaliojimū laikas.

13 straipsnis

Jeigu parlamento rinkimai dėl to, jog yra paleidžiamas ankstesnis parlamentas, rengiami kitu metų laiku, išrinktas parlamentas sušaukiamas ne vėliau, kaip praėjus vienam mėnesiui po jo rinkimū, jo įgaliojimū laikas baigiasi, kai pirmąjį lapkričio antradienį, prabėgus trejiems metams po tokių rinkimū, sušaukiamas naujas parlamentas.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

14 straipsnis

Referendumą dėl parlamento paleidimo gali inicijuoti ne mažiau nei 1/10 rinkimo teisę turinčių rinkėjų. Jei už paleidimą pasisako didžioji dauguma rinkėjų ir ne mažiau nei 2/3 paskutiniuose parlamento rinkimuose pasisakusių rinkėjų, parlamentas yra paleidžiamas. Referendumo dėl parlamento paleidimo negalima rengti metus nuo jo išrinkimo, likus metams iki parlamento įgaliojimū pabaigos, likus šešiemis mėnesiams iki Respublikos Prezidento įgaliojimū pabaigos bei anksčiau kaip po šešių mėnesių po referendumo dėl parlamento paleidimo. Rinkėjai negali panaikinti parlamento nario įgaliojimū.

(2009-04-08 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2010-11-02)

15 straipsnis

Parlamento posėdžiai vyksta Rygoje ir tik esant ypatingoms aplinkybėms parlamentas renkasi kitoje vietoje.

16 straipsnis

Parlamentas renka prezidiumą, kurį sudaro pirmininkas, du pavaduotojai ir sekretorius. Prezidiumas parlamento įgaliojimū metu veikia nenutrūkstamai.

17 straipsnis

Pirmąjį naujai išrinkto parlamento posėdį pradeda ankstesniojo parlamento pirmininkas arba prezidiumo nurodymu kitas prezidiumo narys.

18 straipsnis

Parlamentas pats tikrina savo narių kvalifikaciją. Asmeniui, išrinktam parlamento nariu, mandatas suteikiamas tik davus šią priesaiką:

“Aš, prisiimdamas parlamento nario pareigas, prisiekiu būti lojalus Latvijai, stiprinti jos suverenumą ir latvių kalbą kaip vienintelę oficialią kalbą, ginti Latviją kaip nepriklausomą ir demokratinę valstybę ir atlikti savo pareigas garbingai ir sąžiningai. Įsipareigoju laikytis Konstitucijos ir įstatymų.”

(2002-04-30 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2002-11-05)

19 straipsnis

Prezidiumas šaukia parlamento sesijas, planuoja eilinius ir neeilinius posėdžius.

20 straipsnis

Prezidiumas šaukia parlamento posėdžius, jeigu to prašo prezidentas, ministras pirmininkas arba ne mažiau kaip 1/3 parlamento narių.

(2002-04-30 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2002-05-24)

21 straipsnis

Parlamentas nustato vidaus procedūras ir tvarką. Parlamento darbo kalba – latvių kalba.

22 straipsnis

Parlamento posėdžiai vieši. Parlamentas gali ne mažesne kaip 2/3 narių, dalyvaujančių posėdyje, balsų dauguma nuspręsti dirbti uždarame posėdyje, jeigu to prašo 10 parlamento narių, prezidentas, ministras pirmininkas arba ministras.

23 straipsnis

Parlamento posėdžiai įvyksta, jeigu juose dalyvauja bent pusė parlamento narių.

24 straipsnis

Parlamentas sprendimus priima absoliučia posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma, išskyrus atvejus, konkrečiai numatytus Konstitucijoje.

25 straipsnis

Parlamentas sudaro komitetus, nustato jų narių skaičių ir pareigas. Komitetai turi teisę reikalauti iš ministrų arba vietinės valdžios institucijų informacijos ir paaiškinimų, būtinų komitetų darbui, taip pat teisę kviešti į savo posėdžius atsakingus atitinkamų ministerijų ar vietinės valdžios institucijų atstovus paaiškinimams pateikti. Komitetai gali tęsti savo darbą ir tarp parlamento sesijų.

26 straipsnis

Parlamentas skiria parlamentinio tyrimo komitetus tiksliai apibrėžtiems reikalams atlikti, jeigu to prašo ne mažiau kaip 1/3 parlamento narių.

27 straipsnis

Parlamentas turi teisę teikti prašymus ir paklausimus ministrui pirmininkui arba ministrams, į kuriuos jie arba jų įgalioti atsakingi vyriausybės pareigūnai privalo atsakyti. Ministras pirmininkas arba tam tikras ministras pateikia atitinkamus dokumentus ir norminius aktus, kurių prašo parlamentas arba tam tikras jo komitetas.

28 straipsnis

Parlamento nariams už balsavimą ar nuomonę, pareikštus vykdant savo pareigas, negali būti pradedamas baudžiamasis, administracinis ar drausminis procesas. Parlamento nariams gali būti pradėtas teisminis procesas, jeigu jie, nors ir atlikdami parlamentines pareigas, platina:

- 1) šmeižiančius pareiškimus, apie kurių neteislingumą jie žino;
- 2) šmeižiančius pareiškimus apie asmeninį ar šeimos gyvenimą.

29 straipsnis

Be parlamento sutikimo negalima suimti parlamento narių, apieškoti jų gyvenamųjų patalpų, negali būti kitaip varžoma jų laisvė. Parlamento nariai gali būti areštuoti, jeigu yra sulaikomi nusikaltimo metu. Apie parlamento nario areštą per 24 valandas turi būti pranešama prezidiumui; prezidiumas per kitą parlamento posėdį kelia klausimą parlamentui nuspręsti, ar narys ir toliau turėtų būti laikomas suimtas, ar jį paleisti. Tarp parlamento sesijų prezidiumas nusprendžia, ar parlamento narys turi likti suimtas.

30 straipsnis

Parlamento nariams be parlamento sutikimo negali būti pradedamas baudžiamasis persekiojimas ir skiriamos administracinės baudos.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

31 straipsnis

Parlamento nariai turi teisę atsisakyti duoti parodymus:

- 1) dėl asmenų, kurie jiems, kaip Tautos atstovams, patikėjo tam tikrą informaciją ar faktus;
- 2) dėl asmenų, kuriems jie, kaip Tautos atstovai, patikėjo tam tikrą informaciją ar faktus;
- 3) dėl pačių tokių faktų ar informacijos.

32 straipsnis

Parlamento nariai patys ar kitų asmenų vardu negali gauti valstybinių sutarčių ar koncesijų. Šio straipsnio normos taikomos ministrams, net jeigu jie nėra parlamento nariai.

33 straipsnis

Atlyginimas parlamento nariams mokamas iš valstybės lėšų.

34 straipsnis

Niekas negali būti traukiamas atsakomybėn už informacijos, nagrinėtos parlamento ar jo komitetų posėdžiuose, paskelbimą, jeigu toks paskelbimas atitinka tiesą. Informacija, nagrinėta uždaruose tiek parlamento, tiek jo komitetų posėdžiuose, gali būti atskleista tik gavus parlamento prezidiumo ar komiteto sutikimą.

III Skirsnis. Prezidentas

35 straipsnis

Prezidentą renka parlamentas ketveriems metams.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

36 straipsnis

Prezidentas išrenkamas slaptu balsavimu, ne mažesne kaip 51 parlamento nario balsų dauguma.

37 straipsnis

Kiekvienas asmuo, turintis visas pilietybės teises ir sulaukęs 40 metų amžiaus, gali būti renkamas prezidentu. Asmuo, turintis dvigubą pilietybę, negali būti renkamas prezidentu.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

38 straipsnis

Prezidento pareigos nesuderinamos su jokių kitų pareigų ėjimu. Jeigu prezidentu išrinktas asmuo yra parlamento narys, jis turi atsistatydinti iš parlamento nario pareigų.

39 straipsnis

Tas pats asmuo negali eiti prezidento pareigų daugiau negu 8 metus iš eilės.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

40 straipsnis

Prezidentas, prieš pradėdamas eiti pareigas, per pirmąjį parlamento posėdį po prezidento rinkimų iškilmingai prisiekia: "Aš prisiekiu, kad visas mano darbas bus skirtas Latvijos žmonių gerovei. Aš padarysiu viską, kas yra mano galioje, kad skatinčiau Latvijos ir visų jos gyventojų gerovę. Aš laikysiuosi Latvijos Konstitucijos ir įstatymų. Aš elgsiuosi teisingai ir sąžiningai vykdysiu savo pareigas."

(2007-05-03 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2007-05-31)

41 straipsnis

Prezidentas reprezentuoja valstybę tarptautiniuose santykiuose, skiria Latvijos diplomatinis atstovus ir priima diplomatinis atstovus iš kitų šalių. Prezidentas įgyvendina parlamento sprendimus dėl tarptautinių sutarčių ratifikavimo.

42 straipsnis

Prezidentas yra vyriausiasis Latvijos karo pajėgų vadas. Karo metu prezidentas skiria aukščiausiąjį vadą.

43 straipsnis

Prezidentas skelbia karą remdamasis parlamento sprendimu.

44 straipsnis

Prezidentas turi teisę imtis bet kokių būtinų valstybės karinės gynybos veiksmų, jeigu kita valstybė paskelbia Latvijai karą ar priešas įsiveržia į jos teritoriją. Prezidentas nedelsdamas sušaukia parlamentą, šis nusprendžia, ar skelbti karą ir pradėti karo veiksmus.

45 straipsnis

Prezidentas turi teisę suteikti malonę nuteistiesiems, kuriems įsigaliojęs teismo sprendimas. Šios teisės panaudojimo mastas ir tvarka išdėstyti atskirame įstatyme. Amnestiją suteikia parlamentas.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

46 straipsnis

Prezidentas turi teisę sušaukti neeilinius Vyriausybės susirinkimus, pirmininkauti jiems ir nustatyti tokių susirinkimų darbotvarkę.

47 straipsnis

Prezidentas turi įstatymų leidybos iniciatyvos teisę.

48 straipsnis

Prezidentas turi teisę siūlyti paleisti parlamentą. Dėl tokio pasiūlymo rengiamas nacionalinis referendumas. Jeigu per

referendumā daugiau kaip puse balsų pritariama parlamento paleidimui, parlamentas laikomas paleistu, paskelbiami nauji rinkimai ir tokie rinkimai rengiami ne vėliau kaip praėjus dviem mėnesiams nuo parlamento paleidimo dienos.

49 straipsnis

Jeigu parlamentas buvo paleistas, jo narių mandatai galioja iki sušaukiamas naujai išrinktas parlamentas, bet paleistasis parlamentas posėdžiauja tik prezidento prašymu. Tokių posėdžių darbotvarkę nustato prezidentas. Naujo parlamento rinkimai rengiami ne anksčiau kaip praėjus mėnesiui ir vėliau kaip praėjus dviem mėnesiams nuo parlamento paleidimo dienos.

(2009-04-08 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2010-11-02)

50 straipsnis

Jeigu per referendumą daugiau kaip puse balsų nepritariama parlamento paleidimui, prezidentas laikomas atleistu iš pareigų ir parlamentas renka naują prezidentą. Šis eina prezidento pareigas likusį kadencijos laiką.

51 straipsnis

Ne mažiau kaip pusei visų parlamento narių pasiūlius, parlamentas uždarame posėdyje ne mažesne kaip 2/3 visų savo narių balsų dauguma gali nuspręsti atleisti prezidentą iš pareigų.

52 straipsnis

Jeigu prezidentas atsistatydina, miršta ar yra atleidžiamas iš pareigų anksčiau, negu pasibaigia jo kadencijos laikas, prezidento pareigas eina parlamento pirmininkas kol parlamentas išrenka naują prezidentą. Parlamento pirmininkas taip pat eina prezidento pareigas, jeigu pastarasis yra išvykęs iš Latvijos arba dėl kitos priežasties negali vykdyti savo tarnybinių pareigų.

53 straipsnis

Politinė atsakomybė už prezidento pareigų vykdymą tenka ne prezidentui. Visus prezidento įsakymus pasirašo ministras pirmininkas arba atitinkamas ministras, jiems ir tenka visa atsakomybė už tokius įsakymus, išskyrus 48 ir 56 straipsniuose konkrečiai nurodytus atvejus.

54 straipsnis

Prezidentas gali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, jeigu parlamentas tam pritaria ne mažesne kaip 2/3 balsų dauguma.

IV Skirsnis. Vyriausybė

55 straipsnis

Vyriausybę sudaro ministras pirmininkas ir jo parinkti ministrai.

56 straipsnis

Vyriausybę formuoja asmuo, kuriam prezidentas paskiria tai daryti.

57 straipsnis

Ministerijų skaičių, jų įgaliojimų apimtį ir santykius su valstybės institucijomis nustato įstatymas.

58 straipsnis

Valstybės valdymo institucijos pavaldžios Vyriausybei.

59 straipsnis

Kad ministras pirmininkas ir ministrai galėtų vykdyti savo pareigas, jie privalo turėti parlamento pasitikėjimą, jie taip pat atskaitingi parlamentui už savo veiksmus. Jeigu parlamentas pareiškia nepasitikėjimą ministru pirmininku, visa Vyriausybė atsistatydina. Jeigu pareiškiamas nepasitikėjimas tam tikru ministru, jis privalo atsistatydinti, o į jo vietą ministras pirmininkas skiria kitą asmenį.

60 straipsnis

Vyriausybės posėdžiams pirmininkauja ministras pirmininkas, o jam nesant – ministro pirmininko įgaliotas ministras.

61 straipsnis

Vyriausybė svarsto atskirų ministerijų parengtus įstatymų projektus, reikalus, susijusius su daugiau negu vienos ministerijos veikla, ir pavienių Vyriausybės narių iškeltus Valstybės politikos klausimus.

62 straipsnis

Jeigu šaliai grasina priešas iš užsienio, šalyje prasideda ar gresia prasidėti sukilimas, keliantis pavojų egzistuojančiai politinei sistemai visoje valstybėje ar jos dalyje, Vyriausybė turi teisę paskelbti nepaprastąją padėtį. Apie tai ji per 24 valandas turi pranešti prezidiumui, o šis nedelsdamas pateikia tokį Vyriausybės sprendimą parlamentui.

63 straipsnis

Ministrai, net jeigu jie nėra parlamento nariai, ir ministro įgalioti atsakingi Vyriausybės pareigūnai turi teisę dalyvauti parlamento ir jo komitetų posėdžiuose ir teikti įstatymų projektų papildymus ir pataisas.

V Skirsnis. Īstatumu leidyba

64 straipsnis

Īstatumu leidybos iniciatyvas tiesā prieklauso Latvijas parlamentam, o pagal Konstitucijā nusstātā tvarkā šā tiesē taip pat turi Latvijas pilieāi.

65 straipsnis

Īstatymo projektā Latvijas parlamentam gali pateikti Latvijas Republikas prezidents, Vyriasybē, parlamenta komiteai, ne maāiau kaip 5 parlamenta nariai, taip pat pagal Konstitucijā nusstātā tvarkā – 1/10 rinkējū.

66 straipsnis

Kasmet Latvijas Vyriasybēs pateiktā Valstybēs biudžeta projektā parlamentas svarsto ir tvirtina ģstatymu iki naujūjū biudžetiniū metū pradāios.

Jeigu Latvijas parlamentas priima sprendimā dēl papildomū išlaidū (nejeinanāiū ģ biudžetā), tada jis nurodo šiū išlaidū finansavimo šaltinius.

Kiekvienū biudžetiniū metū pabaigoje Vyriasybē teikia parlamentam biudžeta ģvykdymo ataskaitā.

67 straipsnis

Taikos metu Latvijas parlamentas nusstato ginkluotūjū pajēgū dydī.

68 straipsnis

Visos Latvijas Republikas tarptautinēs sutartys privalo būti parlamenta ratifikuotos.

Latvija, siekdama stiprinti demokratijā ir sudarydama tarptautines sutartis, gali perduoti dalī valstybēs institucijū funkcijū tarptautinēs institucijoms. Tarptautinēs sutartys, kuriomis remiantis dalis valstybēs institucijū funkcijū

perduodamos tarptautinēs institucijoms, turi būti ratifikuotos parlamenta, kai posēdyje dalyvauja ne maāiau kaip 2/3 parlamenta nariū ir pritaria 2/3 parlamenta nariū.

Klausimas dēl Latvijas narystēs Europos Sājungoje turi būti sprendžiamas nacionaliniu referendumu, kurī siūlo parlamentas. Esminiai pakeitimai, susijē su Latvijas naryste Europos Sājungoje, turi būti sprendžiami nacionaliniu referendumu, kai tokio referendumo prašo ne maāiau kaip pusē parlamenta nariū.

(2003-05-08 ģstatymū redakcija, kuri ģsigalioja 2003-06-05)

69 straipsnis

Latvijas parlamenta priimtus ģstatymus turi oficialiai paskelbti Latvijas prezidents ne anksāiau kaip per 10 dienū ir ne vēliau kaip per 21 dienā nuo jū priēmimo parlamente. Prezidenta paskelbti ģstatymai ģsigalioja po 14 dienū, išskyrus atvejus, kai paāiame ģstatyme nurodyta kita ģsigaliojimo data.

(2004-09-23 ģstatymū redakcija, kuri ģsigalioja 2004-10-21)

70 straipsnis

Latvijas prezidents priimtus ģstatymus skelbia šia tvarka: "Parlamentas priēmē, o Latvijas prezidents skelbia šī ģstatymā: (ģstatymo tekstas)."

71 straipsnis

Per 10 dienū nuo ģstatymo priēmimo Latvijas prezidents gali kreiptis ģ parlamenta pirmininkā, motyvuotai reikalaudamas ģstatymā svarstyti pakartotinai. Jeigu parlamentas pakartotiniu balsavimu priima pirminī ģstatymā, prezidents neturi teisēs graāžinti ģstatymo svarstyti dar kartā.

(2004-09-23 ģstatymū redakcija, kuri ģsigalioja 2004-10-21)

72 straipsnis

Latvijas prezidents turi tiesē delsti paskelbti ģstatymā iki 2 mėnesiū. Jis privalo neskelbti ģstatymo, jeigu to reikalauja ne maāiau kaip 1/3 parlamentarū. Šia tiesē prezidents ir

1/3 parlamentarų gali pasinaudoti per 10 dienų nuo įstatymo priėmimo. Šis neskelbtas įstatymas gali būti teikiamas priimti nacionaliniu referendumu, jei to reikalauja 1/10 rinkėjų. Jeigu per 2 mėnesius toks reikalavimas nepateikiamas, pasibaigus šiam laikotarpiui įstatymas turi būti paskelbtas. Nacionalinis referendumas dėl įstatymo nevyks, jei parlamentas pakartotiniu svarstymu 3/4 visų parlamento narių dauguma priims šį įstatymą.

(2004-09-23 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2004-10-21)

73 straipsnis

Referendumu negali būti priimami šie klausimai: biudžetas, valstybės skolinimasis, mokesčiai, muitai, transporto tarifai, karo prievolė, karo skelbimas ir pradėjimas, taikos sutartys, nepaprastosios padėties įvedimas ir atšaukimas, mobilizacija ir demobilizacija, taip pat tarptautinės sutartys.

74 straipsnis

Parlamento priimtas, bet pagal Konstitucijos 72 straipsnį nepaskelbtas įstatymas gali būti panaikintas referendumu, jeigu jame dalyvauja bent pusė paskutiniuose parlamento rinkimuose dalyvavusių rinkėjų ir dauguma iš jų pritaria įstatymo panaikinimui.

(1933-03-21 įstatymų redakcija)

75 straipsnis

Prezidentas negali grąžinti pakartotinai svarstyti ar sulaikyti paskelbimo skubos tvarka priimto įstatymo, už kurį balsavo 2/3 parlamento narių, toks įstatymas taip pat negali būti svarstomas referendumu, jis privalo būti prezidento oficialiai paskelbtas per 3 dienas nuo priėmimo parlamente.

76 straipsnis

Latvijos parlamentas posėdžių metu gali keisti Konstituciją, jei posėdyje dalyvauja 2/3 visų parlamento narių. Konstitucinės

pataisos bus priimamos trimis balsavimais, jeigu už jas yra balsavusi viso parlamento narių dauguma.

77 straipsnis

Latvijos parlamentui pakeitus 1, 2, 3, 4, 6 ir 77 Konstitucijos straipsnius, pataisoms įsigaliojti reikalingas nacionalinio referendumo pritarimas.

(1998-10-15 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1998-11-06)

78 straipsnis

Įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turi ne mažiau kaip 1/10 Latvijos piliečių, turinčių balsavimo teisę, jie gali teikti Latvijos prezidentui pasiūlymus dėl Konstitucijos pataisų projekto. Šiuos projektus prezidentas privalo siūlyti Latvijos parlamentui. Jeigu parlamentas jų nepriima, tada projektai gali būti siūlomi priimti referendumu.

79 straipsnis

Konstitucijos pataisa priimama referendumu, jeigu už ją balsuoja 1/2 visų balsavimo teisę turinčių piliečių. Referendumu priimamas įstatymo projektas dėl Latvijos narystės Europos Sąjungoje arba dėl esminių šios narystės pakeitimų, jeigu jame dalyvauja bent pusė paskutiniuose parlamento rinkimuose dalyvavusių rinkėjų ir dauguma iš jų pritaria įstatymo projektui dėl Latvijos narystės Europos Sąjungoje ar dėl esminių šios narystės pakeitimų.

(2003-05-08 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2003-06-05)

80 straipsnis

Visi Latvijos piliečiai, turintys balsavimo teisę parlamento rinkimuose, gali dalyvauti nacionaliniame referendume.

81 straipsnis

(Pašalintas 2007-05-03 įstatymu, kuri įsigalioja 2007-05-31)

VI Skirsnis. Teismas

82 straipsnis

Latvijoje bylas nagrinėja apylinkių, apygardų ir Aukščiausiasis Teismas, o karo ar nepaprastosios padėties metu ir karo teismai.

(1998-10-15 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1998-11-06)

83 straipsnis

Teisėjas yra nepriklausomas ir vadovaujasi tik įstatymais.

84 straipsnis

Teisėjus skiria parlamentas, jie yra nekeičiami. Teisėjus prieš jų valią gali pašalinti parlamentas įstatymais nustatyta tvarka esant Teisėjų kolegijos sprendimui ar įsiteisėjusiam teismo nuosprendžiui baudžiamojoje byloje. Teisėjų atleidimo amžių gali nustatyti įstatymai.

(1997-12-04 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1997-12-31)

85 straipsnis

Konstitucinio Teismo jurisdikciją nustato įstatymas.

Konstitucinis Teismas sprendžia, ar įstatymai ir kiti teisės aktai neprieštaruja Konstitucijai. Konstitucinis Teismas turi teisę skelbti įstatymus ar kitus teisės aktus ar jų dalis negaliojančiais.

Konstitucinio Teismo teisėjus skiria parlamentas įstatymo nustatytam laikotarpiui, kai slaptu balsavimu pritaria parlamento narių dauguma, bet ne mažiau kaip 51 narys.

(1996-06-05 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 1996-06-26)

86 straipsnis

Teismas bylas nagrinėja ir teisminį procesą vykdo pagal įstatymo suteiktus įgaliojimus. Karo teismai veikia vadovaudamiesi specialiu įstatymu.

VII Skirsnis. Valstybės kontrolė

87 straipsnis

Valstybės kontrolė yra nepriklausoma, kolegiali institucija.

88 straipsnis

Valstybės kontrolierių skyrimo ir patvirtinimo tvarka yra kaip ir teisėjų, tik jie skiriami nustatytam laiko terminui. Pašalinti iš pareigų per šį laikotarpį galima tik teismo sprendimu.

Valstybės kontrolės sistemą ir įgaliojimus nustato įstatymas.

VIII Skirsnis. Pagrindinēs žmogaus teisēs

(1998-10-15 įstatymų redakcijos skirsnis, kuris įsigalioja 1998-11-06)

89 straipsnis

Valstybē pripažįsta ir saugo pagrindines žmogaus teises, įtvirtintas Konstitucijoje ir Latvijos tarptautiniuose susitarimuose.

90 straipsnis

Kiekvienas žmogus turi teisę žinoti savo teises.

91 straipsnis

Įstatymui ir teismui visi asmenys lygūs.

Žmogaus teisēs negali būti varžomos dėl bet kokios diskriminacijos.

92 straipsnis

Asmuo, gindamas savo teises, turi teisę kreiptis į teismą.

Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodomas įstatymų nustatyta tvarka.

Asmeniui padaryta materialinė ir moralinė žala privalo būti teisingai atlyginta.

Asmuo turi teisę turėti advokatą.

93 straipsnis

Žmogaus teisę į gyvybę saugo įstatymas.

94 straipsnis

Žmogaus laisvė neliečiama.

Niekam negali būti varžoma laisvė kitaip, kaip tik įstatymu.

95 straipsnis

Valstybē gina žmogaus garbę ir orumą.

Prievarta ar kitoks žiaurus elgesys prieš žmogų draudžiamas.

Niekas negali būti baudžiamas žiauria ar žmogaus orumą žeminančia bausme.

96 straipsnis

Privatus žmogaus gyvenimas, gyvenamasis būstas ir korespondencija neliečiama.

97 straipsnis

Asmuo, teisėtai gyvenantis Latvijos Respublikos teritorijoje, turi teisę laisvai kilnotis ir pasirinkti gyvenamąją vietą.

98 straipsnis

Kiekvienas turi teisę laisvai išvykti iš Latvijos.

Kiekvienam, turinčiam Latvijos pasą, garantuojama Valstybės pagalba užsienyje ir teisė laisvai grįžti į Latviją.

Latvijos pilietis negali būti išduotas užsienio valstybei, išskyrus parlamento ratifikuotose tarptautinėse sutartyse numatytus atvejus, jei išdavimu nepažeidžiamos Konstitucijoje nustatytos žmogaus pagrindinės teisės.

(2004-09-23 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2004-10-21)

99 straipsnis

Žmogus turi minties, sąžinės, tikėjimo laisvę. Bažnyčia yra atskirta nuo Valstybės.

100 straipsnis

Žmogus turi teisę į žodžio laisvę, kuri apima teisę gauti, turėti ir skleisti informaciją, taip pat reikšti nuomonę. Cenzūra draudžiama.

101 straipsnis

Pilietis įstatymų nustatyta tvarka turi teisę dalyvauti valstybės valdyme, savivaldos valdyme ir užimti pareigas valstybės tarnyboje. Savivaldos narius gali rinkti Latvijos piliečiai, turintys visas pilietybės teises. Kiekvienas Europos Sąjungos pilietis, kuris nuolat gyvena Latvijoje, turi teisę įstatymų numatyta tvarka dalyvauti savivaldybės veikloje. Savivaldos darbo kalba yra latvių kalba.

(2004-09-23 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2004-10-21)

102 straipsnis

Visi žmonės gali laisvai steigti arba jungtis į politines partijas, asociacijas ir kitokias visuomenines organizacijas.

103 straipsnis

Valstybė laiduoja teisę savanoriškai dalyvauti mitinguose, gatvių eitynėse ar piketuose.

104 straipsnis

Kiekvienas turi teisę svarbiu klausimu kreiptis ir gauti atsakymą iš valstybinių ar savivaldybės institucijų. Kiekvienas turi teisę gauti atsakymą latvių kalba.

(2002-04-30 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2002-05-24)

105 straipsnis

Žmogus turi nuosavybės teises.

Naudojantis nuosavybe negalima pažeisti visuomenės interesų.

Nuosavybės teisės gali būti apriojamos tik įstatyme numatytais atvejais.

Nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams tenkinti ir teisingai atlyginama.

106 straipsnis

Kiekvienas žmogus turi teisę pasirinkti darbą pagal savo sugebėjimus ir kvalifikaciją.

Priverčiamasis darbas draudžiamas.

Priverčiamuoju darbu nelaikomas darbas stichinės nelaimės metu ar kitais ypatingais atvejais.

107 straipsnis

Visi dirbantys žmonės už atliktą darbą turi teisę gauti teisėtą atlygį, kuris negali būti mažesnis nei minimalus Valstybės nustatytas darbo užmokestis, ir teisę į poilsį, laisvalaikį, taip pat kasmetes mokamas atostogas.

108 straipsnis

Kiekvienas dirbantis žmogus turi teisę į kolektyvinę darbo sutartį ir teisę streikuoti.

Valstybė gina profesines sąjungas.

109 straipsnis

Valstybė garantuoja socialinę paramą sulaukusiems senatvės, netekusiems darbo, darbingumo ir kitais įstatyme numatytais atvejais.

110 straipsnis

Valstybė saugo ir globoja santuoką, šeimą, tėvų ir vaikų teises. Valstybė remia ir globoja neįgaliuosius, netekusius tėvų globos ar nuo smurto nukentėjusius vaikus.

(2005-12-15 įstatymų redakcija, kuri įsigalioja 2006-01-17)

111 straipsnis

Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir garantuoja medicinos pagalbą.

112 straipsnis

Visi asmenys turi teisę į išsilavinimą. Valstybė garantuoja nemokamą pradinį ir vidurinį išsilavinimą. Pradinis išsilavinimas yra privalomas.

113 straipsnis

Valstybė pripažįsta mokslo ir kultūros atradimų laisvę, rūpinasi autorystės teisių ir patentinių teisių užtikrinimu.

114 straipsnis

Tautinės mažumos turi teisę išlaikyti ir puoselėti savo kalbą, kultūrą, etninį identitetą.

115 straipsnis

Valstybė privalo užtikrinti sąlygas gyventi saugioje aplinkoje, gauti informaciją apie asmens aplinką.

116 straipsnis

Asmens teisės, nurodytos 96, 97, 98, 100, 102, 103, 106 ir 108 Konstitucijos straipsniuose, gali būti įstatymais ribojamos, siekiant apginti kitų žmonių teisėtus interesus, valstybės demokratinį valdymą, tautos saugumą, gerovę ir moralę. Dėl šiame straipsnyje išvardytų priežasčių gali būti apribota ir tikėjimo laisvė.

J. Čakste,

Steigiamojo susirinkimo prezidentas

R. Ivanovs,

Steigiamojo susirinkimo sekretorius

(Aktuali redakcija 2012 metuosė – 90 metų po Konstitucijos priemimo.)